

www.e-rara.ch

**Geographiae Claudii Ptolemaei ... libri VIII, partim à Bilibaldo Pirckheymero
translati ac commentario illustrati, partim etiam Graecorum
antiquissimorumque exemplariorum collatione emendati atque in ...**

Ptolemaeus, Claudius

Basilea, [1552]

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 8881

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-1557>

Octavus liber.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

tlo, unā cū terra cōprehensa, quę talem habeat positionē, p̄ quā uisus rectus sit cōmunibus incisionib. hoc est, meridia no, qui bifariā per tropica signa orbem secat, cui & subiacet longitudo nostri habitabilis, & parallelo per Syenem in terra scripto, qui & ipse ferē latitudinē orbis interfecat, ita autē se rationes magnitudinū sphaerę ac terrę, necnon uisus habeāt distantia, ut in spacio, quod inter æquinoctialem est & tropicū æstiuum, tota pars terrę cognite appareat, australiori semicirculo per mediū Zodiacę armillę, cōstituto super terrā, ne sub hac obumbratio quædam habitabilis nostrę fiat, quę ad Borealius posita est hemisphaerium, quapropter dicti meridiani unius rectę lineę per axē ipsam faciant imaginationem, tãquam uisu in plano per ipsos cadēte, ac etiam parallelus per Syenē, ob eam causam rectus uideat. Reliqui uerò circuli adnotandi, secundum cōcaua, cōuersi appareāt, ad lineas rectas, meridiani quidem ad eam lineā, quę per polos transit. Paralleli autem ad eam lineam, quę est per Syenem, & magis ij, qui plus ab utraq; illarū parte distāt, ita ut arcticus magis quàm tropicus æstiuus ad Septentriones. Hyemalis uerò tropicus magis quàm æquinoctialis ad meridiē declinet, ac etiā antarcticus magis quàm tropicus hyemalis. Præterea terrę cognite pars ita constituatur, ut nullibi illam oceanus circūfluat, nisi in finibus descriptis, qui ad Corū sita sunt & Circium Libyę, & Europę, cōformiter uetustiorum historijs.

CLAVDII

PTOLEMÆI GEOGRAPHI

ce enarrationis.

Octauus liber hæc habet.

Cum qua præsuppositiōe facere oportet habitabilis nostrę diuisionē per tabulas.

Quænam ad unamquāq; tabulam describere conueniat.

Expositio omnium descriptionū, quibus continentur, Europę tabulę decę, regiōes triginta quatuor, ciuitates centum & decem & octo.

Aphricę tabulę quatuor, regiōes duodecim, ciuitates quadraginta duę.

Asię magnę tabulę duodecim, regiōnes, quadraginta octo. Ciuitates centum & nonaginta, ita ut tabulę orbis fiant 27. regiōnes 94. ciuitates 350.

CVM QVA PRÆSUPPOSITIO

fitione facere oportet habitabilis nostrę diuisionem ad tabulas.

Caput

I.

Uetūq; igitur ad enarrationem Geographiam in mediū adducere oportebat, tã ex frequentior i diligētia eorum, qui regiōnes no-

stras agnitas peragrarunt, quàm ad faciliorem simul & magis peculiarē descriptionū aggressiōe, sufficienter se habere arbitror. Nunc uerò iuxta modum eorū qui ante nos fuerūt, tãquam summarie addendū erit, per quęnam loca in designatiōe unusquisq; qui notari debet parallelus seu meridianus scribendus sit, ne ridiculū fiat, si omnia simpliciter loca, ac ea quoque, quę haud quaquā in expositos incidūt circulos, adiacentes habeāt situs parallelorū, et meridianorū per ipsos descriptorum.

Postq; competēs quędā descriptio habitabilis totius facta est, ut in una comprehensa tabula, sub uisum nostrum cadat, cōsequens est, ut summarie, siēdas exponamus descriptiones, si generalē illam in plures diuidere uelimus tabulas, quo loca cūcta peragrata, cum lucidiori cōmensuratione ordinari queāt, Etenim cum in uniuersa descriptione necessarium sit, quo rationes partium orbis inter se cōseruentur, ut quædam propter frequentiam locorum ordinandorum dilatentur, alia autem propter defectum inscribendorum contrahantur, quod plerique obmittentes multa quidē in tabulis ipsis peruertere coacti sunt,

sunt, tam in mensuris regionum, quam figuris, tanquam haudquaquam ab historia recte deducti, quemadmodum ij, qui maximam tabulae partem Europae attribuerunt, tam secundum longitudinem quam latitudinem, propter frequentiam & uarietatem locorum imponendorum. Asiae autem secundum longitudinem nimium reliquerunt spatium. Libyae uero secundum latitudinem propter contrarium, etenim ob causam hanc, Indicum pelagus, post Taprobanem ad Septentriones conuerterunt, cum ipsis tabula obstarer, quo minus ad solis ortum progredi possent, nihilque tale haberent, quod ex contrario super Scythia, Boreae subiecta describere possent, rursusque occidentalem oceanum ad ortum uertunt, obstate eis tabula, ad distantiam meridianam, quum nihil ibi seu interioris Libyae aut Indiae uassitas contineret, quod occidentali littori propter locorum frequentiam opponi posset.

Quapropter tales, cum terram uniuersam oceano cingerent, a conscribendis erroribus incipere uisi sunt, historiaeque ad impossibilia detorserunt. Nos uero in diuisione tabulae praefatum errorem evitare poterimus, si diuisiones ita fecerimus, ut regiones frequentiores, aut solae sint, aut cum paucis tabulam fortiantur, secundum maiores circulorum distantias, in frequentiores uero & quae non adeo multa intercipiunt totae, cum pluribus similibus, sub una comprehendantur tabula, in minoribus circulorum distantibus. Haud enim necesse est, ut omnes tabulae inuicem sint commensuratae, sed solum ut in singulis inuicem conseruetur ratio, quemadmodum cum caput solum depingimus, solum quae capitis sunt, aut quum manum solum quae manus sunt solum. Non enim quae capitis sunt cum manu iungimus, nisi cum sub una figura totum facimus hominem.

Quemadmodum enim nil impedit totum nonnunquam augere, nonnunquam uero minuere, ita nil impedimento erit, ex partibus, cum per se constant quaedam ob capacitatem supponendarum tabularum au-

gere quaedam uero minuere. Nec multum a ueritate aberit, quemadmodum in principio compositionis praefati sumus, si lineas rectas per circulis incidētib; per partes tabularum inscribamus, lineas etiam meridianas haudquaquam inclinatas, sed & illas inuicem aequidistantes, quamuis eum uniuersi habitabilis, tam latitudinis, quam longitudinis termini, secundum magnas sumpti distantias praecipuas in extremis circulis faciant mutationes, non tamen ita in singulis accidit tabulis, ac ideo secundum rationem paralleli, qui bifariam incidit tabulam, ad circulum maximam, necessarium dicimus, ut quae plurimas faciamus parabolae, ne per totam distantiam tabulae, id quod indagamus, querere cogamur, sed solum illud, quod ex ea a medio est ad alterum extremorum.

QUAENAM PER SINGULAS
tabulas ascribere congruat.

Cap. II.

Ali igitur praesuppositioni innitentes, Europae diuisiones, decem comprehendemus tabulis. Libyae uero quatuor. Asiae autem duodecim, in singulisque superscriptiones ponemus, praetermittentes, cuiusnam continentis tabula quaeque existat, & quae magna, quaeque contineat regiones, & quam rationem habeat parallelus, qui per medium illarum transit, quae exactissime ad meridianum & quanam circumscriptione totius fiat tabulae, subordinantes per singulas regiones, ciuitatum insignium elevationes, assumptas ad magnitudinem dierum in ipsis. Dicitur uero secundum longitudinem ab distantibus meridianis, qui est per Alexandriae, siue ad ortum, siue ad occasum magnitudinis ferè horarum aequinoctialium. Et numeris qui Zodiaco sunt subiectis, sol semel uel bis super uerticem fiat, ac quemadmodum dispositus sit ad conuersiones. Quin & quamnam stellam fixam, singula loca in uertice habeant addidissimus, si in obseruando apparent latitudines, ad aequinoctialē, hoc est

est, si semper per eosdē parallelōs tran-
sirent, uerū cum in mathematica com-
positione ostenderimus, quod & fixa-
rum sphaera incidit in sequentia mundi
circa tropica & æquinoctialia signa, &
haudquaquam circa æquinoctiales po-
los, sed circa eos qui in medio sunt cir-
culi per Zodiacum, quemadmodum
& errantium, nō possunt eadem astra
semper in eisdem locis supra uerticem
esse, sed necesse est, ut ex ijs alia transe-
ant ad loca prioribus septentrionalio-
ra, alia uerō ad australiora, superuacua
nobis uisa fuit ea descriptiōis additio,
quum secundum talem hypothesim, si
super sphaera stellata positionē ipsius
in temporibus quaesitis, ad circulum
qui per ambos est polos constituerim-
us, totamq; circumtulerimus ad per-
manentis meridiani diuisum latus, faci-
le cōsiderare possumus, signum ipsius
totidem ab æquinoctiali distare parti-
bus, quod & perquisiti loci, ad eadem
ipsa parallelus, obiterq; deprehende-
re, num omnino nulla ex erratibus stel-
lis per signū illud incedat, seu una aut
plures, & quænam illa existat. Quibus
ita præfinitis, iam ab alio inchoandum
est proposito.

M V N S T E R V S.

E eadem bis ponamus, re-
mittimus lectorē pro se-
quētib; huius libri capi-
tibus ad tabulas geogra-
phicas. Posuimus enim in
illis tituli loco, tabulę cuiuslibet teno-
rem, nēpe prouincias, terminos & ciui-
tates insignes atq; earundē diei lōgitu-
dinē maximā & distantiam ab Alexan-
dria. Vbi notandū, lōgitudinē Alexan-
drię esse graduū 60. & minorum 30.
Vnde si alicuius alterius urbis longitu-
tudo hac minor fuerit, distabit ab Ale-
xādria uersus occasum; Sin maior uer-
sus ortum locabitur. Quantitatem lon-
gitudinis disces, quindecim partibus
differentiæ horam adscribendo, & cui-
libet parti quatuor unius horę minu-
tias, quod & in alijs quibuscunq; tuæ

regionis urbibus obseruabis. Maximē
diei quantitatem sequens tabella edo-
cet. Assumpta enim urbis alicuius lati-
tudo & in hac tabella quaesita, mox
ostendet diei maximam in horis & mi-
nutis longitudinem. Vt si latitudo ali-
cuius loci fuerit 50. graduū, diei illius
maxima lōgitudo erit horarum 16. &
minorum 10.

Gradus latitudinis.

G 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Quantitas maximæ diei.

H 12 12 12 13 13 13 14 14 15 16 17 18 21

m 17 35 54 14 34 58 24 52 26 10 8 50 50

EVROPAE TABVLAE SVNT
decem, prouinciarū triginta quatuor &
ciuitates centum atq; 18, quæ scilicet si-
gnatæ sunt in tituli loco cum die-
rum longitudine & distan-
tia ab Alexandria.

Prima Europæ tabula cōtinet duas in-
sulas Britannicas. Vide infra primam
Europæ pictam tabulam.

Secunda Europæ tabula complectitur
totam Hispaniam, in tres prouincias,
nempe Beticam, Lusitaniam & Tarra-
conensem partitam. Vide infra.

Tertia Europæ tabula cōtinet Gallias
in quatuor prouincijs, Aquitania, Lug-
dunensi, Belgica & Narbonensi.

Quarta Europæ tabula continet Ger-
maniā magnā cū insulis adiacentibus.

Quinta Europæ tabula complectitur
Rhætiam, Vindeliciam, Noricū, Pan-
noniam utranq; &c. uide infra.

Sexta Europæ tabula cōtinet totā Ita-
liam & Cynnum insulam, &c.

Septima Europæ tabula complectitur
Sardiniam & Siciliam insulas.

Octaua Europæ tabula continet Sar-
matiam European & Tauricam Cher-
sonesum.

Nona Europæ tabula continet Iazy-
ges Metanastas, Daciam, utranq; My-
siam, Thraciam & Chersonesum.

QQ Decima

Decima Europæ tabula continet Macedoniã, Epirum, Achaiam, Peloponnesum, Cretam & Eubœam.

AFRICAE QVATVOR SVNT

*tabule, regiones duodecim,
ciuitates 42.*

Prima Africæ tabula continet ambas Mauritanias, Tingitanam et Cæsariensem. Vide infrà tabulam Africæ primã.

Secunda Africæ tabula continet Africam propriam.

Tertia Africæ tabula continet Cyrenaicam & Aegyptum, Marmaricã & Libyam. In Thebaide duæ signantur urbes, Syrene scilicet & Berenice, ubi sol semel in anno fit supra uerticẽ, quando est in æstiuo tropico.

Quarta Africæ tabula continet interio-rem Libyam & Aethiopiã quæ est sub Aegypto. Signatur in ea urbs Autolax, ubi sol semel in anno fit supra uerticem in æstiuo tropico. Et rursus signantur undecim urbes, in quibus sol bis in anno fit supra uerticem capitis.

Earũ nomina sunt, Iarzitha, Thamon docana, Gira, Garama, Napata, Merocẽ, Ptolemais ferarum, Adulis, Dire, Mofylum & Aromata.

ASIAE TABVLAE SVNT

*duodecim, regiones quadraginta
quatuor, ciuitates centum
& nonaginta.*

Tabula prima Asiæ continet Pontum & Bithyniam, Asiam minorem, Lyciam, Galatiam, Pamphiliam, Cappadociam, Ciliciam & Armeniam minorem.

Secunda Asiæ tabula continet Sarmatiam, Asiaticam.

Tertia Asiæ tabula continet Colchidem, Iberiam, Albanã & Armeniam maiorem.

Quarta Asiæ tabula habet Cyprum & Syriam, Iudæam atq; ambas Arabias, Petream scilicet & desertam, Mesopotamiam & Babyloniam.

Quinta Asiæ tabula includit Assyriã, Susianam, Mediã, Persidem, Pathiam & Carmaniam desertam.

Sexta Asiæ tabula habet Arabiam felicem, atque Carmaniam cum adiacentibus insulis.

Septimæ Asiæ tabulæ insunt Hyrcania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacarum regio & Scythia intra Imaum montem.

Octaua Asiæ tabula continet Scythiam extra Imaum montem & Sericam.

Nona Asiæ tabula habet Ariam, Paropanisadas, Drangianam, Arachosiam & Gedrosiam.

Decima Asiæ tabula continet Indiam intra Gangem flu. cum adiacentibus sibi insulis.

Vndecima Asiæ tabula habet Indiã extra Gangem & Sinas.

Duodecima & ultima Asiæ tabula continet Taprobanam insulam cum cæteris insulis circa ipsam.

H A E C

SVNT COGNITAE OR-
*bis prouinciae seu prae-
fecturae.*

EVROPAE PRIMA
TABVLA.

Ybernia insula Britanica
Albion insula Britanica.

Tabula secunda
Hispania Bætica
Hispania Lusitania

Hispania Tarraconensis.
Tabula tertia

Gallia Aquitania
Gallia Lugdunensis
Gallia Belgica
Celtogallatia Narbonensis.

Quarta tabula
Germania magna.

Quinta tabula
Rhetia & Vindelicia
Noricum

Pannonia

Pannonia superior
 Pannonia inferior
 Illyris
 Liburnia
 Dalmatia
 Tabula sexta
 Italia
 Cynos insula
 Tabula septima
 Sardinia
 Sicilia insula
 Tabula octava
 Sarmatia in Europa
 Taurica Chersonesus
 Tabula nona
 Iazyges Metanastæ
 Dacia
 Mysia superior
 Mysia inferior
 Thracia
 Chersonesus
 Tabula decima
 Macedonia
 Epirus
 Achaia
 Peloponnesus
 Europa igitur prouinciæ 34.
 Tabulæ 10.

A P H R I C A E

Tabula prima.

Auritaniam Tingitanam
 Mauritaniam Cæsariensis
 Tabula secunda
 Africa
 Numidia

Tabula tertia

Cyrenaica, quæ & Pentapolis
 Marmarica
 Libya
 Aegyptus
 Thebais

Tabula quarta

Libya interior
 Aethiopia sub Aegypto
 Aethiopia omnibus his australior
 Africa prouinciæ 12.
 Tabulæ 4.

A S I A E M A G N A E

Tabula prima.

Ortus
 Bythinia
 Qua proprie Asia dicitur
 in qua Phrygia, Lycia,
 Pamphilia, in qua Pisi-

dia
 Galatia, in qua Paphlagonia &
 Isauria
 Cappadocia
 Armenia
 Cilicia

Tabula secunda

Sarmatia Asiatica
 Tabula tertia

Colchis
 Iberia
 Albania
 Armenia maior

Tabula quarta

Cyprus insula
 Syria
 Phoenicia
 Iudæa Palestina
 Arabia Petrea
 Arabia deserta
 Mesopotamia
 Babylonia

Tabula quinta

Affyria
 Susiana
 Media
 Persis
 Parthia
 Carmania deserta
 Hyrcania

Tabula sexta

Arabia felix
 Carmania

Tabula septima

Margiana
 Bactriana
 Sogdiana
 Sacæ
 Scythia intra Imaum montem

Tabula octava

Scythia extra Imaum montem
 Serica

QQ 2 Tabula

Tabular nona

Aria
Paropanifada
Drangiana
Arachofia
Gedrosia

Tabular decima

India intra Gangem

Tabular undecim

India extra Gangem,
Sinarum regio

Tabular duodecima

Taprobane insula
Sunt igitur Asiae prouinciae quadraginta octo.
Omnes prouinciae nostrae habitabiles sunt 94.

Quaecumque igitur gentes subiacent Zodiaco, praeterquam in Sphaera armilari, si sol sit supra uerticem à Borea descendens ad austrum, ascendensque similiter, & alijs quidem semel in anno, alijs uero bis. Sunt autem omnes pariter qui sub Zodiaco habitant ab occasu ad ortum solis usque nigri, coloribus Aethiopes, & praecipue qui sub circulo aequinoctiali habitant, in admodum nigrescunt. Qui autem extralinearum perpendiculararem Zodiaci de-

gunt remissiores sunt colore, & in albedinem tendunt, secundum distantiam rationem, usque ad Sarmatas Hyperboreos. Eadem est ratio Zodiaci ab utraque parte aequinoctialis, & Boream uersus & Austrum, usque ad utrosque polos.

A D D I T I O .

Quum autem dicitur Parallelus eius ad meridiem scriptus, rationem habet ad meridianum, quemadmodum in prima Europae tabula quam undecim ad uiginti, de partibus loquitur tabula Parallelogramae, quo pacto se habeat pars longitudinis ad partem latitudinis. Siquidem unaqueque pars paralleli per medium ipsius, pars est longitudinis, rationem habens ad meridianum, uel partem unam latitudinis quam undecim ad uiginti. Eodem etiam modo in reliquis parallelis unaqueque longitudinis pars ad unamquamque latitudinis conferitur partem, non tota tabulae longitudo ad totam ipsius latitudinem. Hinc accidit ut in tabulis quibusdam longitudo plus contineat quam latitudo, in nonnullis uero latitudo plus longitudine.

Haec adnotauimus, ne speculationi relinquere-
mus. Sed ut experientia certa ueritatem indagare
possimus.